

Cofnodion Grŵp Gweithredu Lleol Gwynedd - LEADER.
26/03/2015 (Cyfarfod 1af).
Clwb Pêl-droed Porthmadog.

Yn bresennol:

Cynrychiolaeth o'r Sector Menter:		
Ceri Cunningham	(CC)	Antur Stiniog
Gwenan Williams	(GW)	Bwyty Lleu
Gwion Llwyd	(GLI)	Dioni
Ian Nellist	(IN)	Ffederasiwn Busnesau Bach
Llywelyn Rhys	(LIRh)	Fflam Cyf
Menna Jones	(MJ)	Antur Waunfawr
Stewart Jones	(SJ)	7aross Ltd / Geosho Cyf
Cynrychiolaeth o'r Sector Gwirfoddol		
Arwel Jones	(AJ)	Partneriaeth Llŷn
Craig ab Iago	(Cabl)	Dyffryn Nantlle 2020
David Ingham	(DI)	Rheolwr prosiect Cynlluniau Hydro Cymunedol
Delyth Vaughan	(DV)	Mantell Gwynedd
Owen Gwilym Thomas	(OG)	Un Llais Cymru
Robert Lowe	(RL)	Plas Heli Cyf
Sian Tomos	(ST)	GISDA Cyf
Cynrychiolaeth o'r Sector Cyhoeddus		
Aled Jones-Griffith	(AJG)	Grŵp Llandrillo Menai – Coleg Meirion Dwyfor
Dr Einir M Young	(EY)	Prifysgol Bangor
Ifer Gwyn	(IG)	Parc Cenedlaethol Eryri
Mandy Williams-Davies	(MWD)	Cyngor Gwynedd
Cynrychiolaeth o Fenter Môn		
Gerallt Llewelyn Jones	(GLIJ)	<i>Cadeirydd dros dro</i>
Dafydd Gruffydd	(DG)	
Zoe Pritchard	(ZP)	<i>Cofnodion</i>
Rachel Roberts	(RR)	
Aaron Warren	(AW)	
Cynrychiolaeth o Gyngor Gwynedd		
Dylan Rhys Griffiths	(DRhG)	
Sioned Morgan Thomas	(SMT)	

Ymddiheuriadau:

Anwen Jones – Is-grŵp PEG Twristiaeth
 Alun Wyn Evans – Cynrychiolydd ar y cyd o NFU / FUW.

Pwynt	Manylion	Gweithred
RHAN 1 – Beth yw LEADER?		
1.1.	Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan y cadeirydd dros dro.	
1.2.	<p>Rhaglenni Ewrop: Cyd-destun Cyllidol 2014 – 2020 – Dylan Rhys Griffiths.</p> <p>Croesawyd Dylan Rhys Griffiths o Gyngor Gwynedd i'r cyfarfod er mwyn rhoi trosolwg o'r sefyllfa ariannol drwy rhaglenni Ewrop yn 2014-2020.</p> <p>Eglurodd bod dwy brif rhaglen Ewropeaidd yn cael effaith ar Wynedd sef y Cronfeydd Strwythurol (ESIF) a'r Cydweithio Tiriogaethol Ewropeaidd (ETC). Rhoddwyd crynodeb o'r 4 rhaglen sy'n rhan o ESIF, sef:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cronfa Gymdeithasol Ewrop (ESF) • Cronfa Datblygu Rhanbarthau Ewrop (ERDF) • Cronfa Amaethyddiaeth Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig (EAFRD) • Cronfa Morol a Physgodfeydd Ewrop (EMFF) <p>Canolbwyntiwyd ar ERDF, gan mai rhan o'r gronfa hon yw LEADER Gwynedd. Rhoddwyd trosolwg o raniad ariannol ERDF, gyda 60% o'r cyllid yn mynd i'r diwydiant amaeth (taliadau fferm, cyswllt ffermio ac ati), 30% o'r cyllid at liniaru effeithiau newid yn yr hinsawdd ac addasu i'r newid hwnnw.</p> <p>Cadarnhawyd bod 10% olaf y Gronfa ERDF yn mynd at gynllun LEADER a datblygu lleol – oddeutu £95miliwn. Y dyraniad lleol i Wynedd o'r gronfa yw £4.3miliwn a nodwyd bod LEADER yn dychwelyd i'w wreiddiau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Animeiddio, treialu ac arbrofi • Gweithio o lawr gwlad • Dim grantiau <p>Nodwyd bod gweinyddu ar y cyd yn cael ei ddatblygu drwy law Menter Môn yng Ngwynedd a Môn, a bod y rheolaeth leol drwy law'r Grŵp Gweithredu Lleol hwn.</p> <p>Gorffennodd drwy gyffwrdd ar y rhaglen ETC a blaenoriaethau Cyngor Gwynedd trwy'r cynllun strategol.</p> <p>Cytunwyd i gylchredeg yr cyflwyniad yn electronig ymysg yr aelodau ar ôl y cyfarfod.</p>	ZP
1.3.	<p>Beth yw LEADER a rôl y Grŵp Gweithredu Lleol – Dafydd Gruffydd.</p> <p>Rhoddodd Dafydd Gruffydd gyflwyniad i'r aelodau ar fwriad rhaglen LEADER Gwynedd a beth oedd eu rôl hwy fel aelodau.</p> <p>Ar ôl y cyflwyniad, agorwyd y llawr i gwestiynau.</p> <p>Holodd Craig ab Iago beth oedd y bwriad o ran risg – ai chwilio a cheisio treialu cynlluniau risg uchel? Nododd GLIJ bod angen cydbwysedd rhwng treialu cynlluniau risg cymharol er mwyn arbrofi mewn sefyllfa lle na fyddai sefydliad / corff arall yn fodlon cymryd y risg. Er hynny, cynllunnir y broses ymgeisio mewn camau bach gyda'r gobaith y bydd hynny'n lleihau risg.</p>	

	<p>Pwysleisiodd OG bod angen i LEADER edrych ar greu gwaith mewn ardaloedd gwledig, yn sgil y ffaith bod nifer o bobl ifanc yr ardal yn gadael oherwydd prinder gwaith.</p> <p>Cytunodd GLIJ bod hyn yn wendid yn yr economi leol ac nad oes ateb syml i'r her, ond bod modd edrych ar rhai atebion posib drwy LEADER gan dynnu deallusrwydd i mewn a cheisio mynd i'r afael â'r her mewn ffordd greadigol.</p> <p>Holodd SJ o le daw syniadau – gan yr aelodau? MM? Cymunedau?</p> <p>Cadarnhaodd DG y byddai LEADER yn agored i syniadau o unrhyw le. Fel rhan o'r broses ymgeisio am rhaglen LEADER, roedd rhaid nodi gweithgareddau posib o fewn yr LDS, ond gan fod yr LDS yn ddogfen fyw y gellid ei newid wrth i'r cynllun ddatblygu, mae modd penderfynu parhau neu beidio â pharhau â gweithgareddau sydd wedi eu cynnwys yn yr LDS hyd yma.</p> <p>Holodd LIRh sut bydd cymunedau o ddiddordeb yn cael eu targedu – ai aros nes byddant yn cysylltu â MM fydd y drefn?</p> <p>Atebodd GLIJ bod MM a'r cynllun yn hyblyg ac bod llawer o'r gwaith cychwynnol yn cynnwys MM yn mynd allan i gymunedau a chanfod / creu a gweithio efo cymunedau o ddiddordeb. Mi fydd y gwaith animeiddio cychwynnol yn cynnwys staff MM yn mynd allan i drafod er mwyn gallu adnabod cymunedau o Ddiddordeb.</p> <p>Cytunodd GLI a EY bod yr rhaglen yn agored, ac y byddai astudiaeth achos penodol yn cynorthwyo'r aelodau o'r hyn sydd yn bosib. Crybwyllodd DG stori Marchnad Porthmadog a Marchnad Eryri fel enghraifft leol o fethodoleg LEADER.</p> <p>Crybwyllodd MJ ei bod hi wedi bod yn aelod o PEG ond nad oedd llawer o rannu gwybodaeth a gwaith llysgenhadu wedi digwydd. Nododd bod ymdeimlad rhaglen LEADER yn wahanol, ac a oedd angen i aelodau'r Grŵp Gweithredu Lleol chwarae rhan mwy blaenllaw yn hyrwyddo a chyfeirio pobl?</p> <p>Cytunodd DG bod disgwyl i'r aelodau fod fwy rhagweithiol, a bydd MM yn sicrhau bod hyn yn haws drwy ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol yn effeithiol.</p> <p>Cododd AJG bryder yn sgil rhannu syniadau a datblygu ymddiriedaeth ymysg yr aelodau newydd i fedru rhannu syniadau heb ofn y bydd sefydliadau yn elwa ar y syniadau hynny eu hunain.</p> <p>Daeth GLIJ â'r sesiwn gwestiynau i ben drwy bwysleisio bod yr aelodau yno at bwrpas dyfodol cefn gwlad Gwynedd a'i bod yn bwysig eu bod yn cenhadu.</p>	
RHAN 2 – Cyfarfod Grŵp Gweithredu Lleol Gwynedd.		
2.1.	<p><u>Croeso, cyflwyniadau ac ymddiheuriadau</u></p> <p>Rhodddwyd croeso cynnes i bawb i gyfarfod cyntaf Grŵp Gweithredu Lleol Gwynedd – LEADER gan Gerallt Llewelyn Jones – cadeirydd dros dro nes bydd modd penodi'r cadeirydd yn swyddogol.</p> <p>Aethpwyd o amgylch y bwrdd er mwyn i bawb gyflwyno eu hunain.</p>	

	Derbyniwyd ymddiheuriadau gan ddau aelod drwy law ZP.	
2.2	<p><u>Diweddariad ar y cynllun LEADER</u></p> <p>Cyflwynodd DG linell amser yn dangos prif gamau'r cais am gyllid LEADER i'r aelodau, gan gynnwys y gofyniad gan Lywodraeth Cymru yn ôl yn 2013 yn annog cydweithio i leihau nifer y cyrff gweinyddol dros Gymru, i dderbyn canllawiau ar sut i gwblhau Strategaeth Datblygu Lleol (LDS) ym Mehefin 2014 a chyflwyno'r fersiwn derfynol ddiwedd mis Medi 2014 ar ôl ymgynghoriad cyhoeddus dros yr haf.</p> <p>Nodwyd bod Cymeradwyaeth mewn egwyddor wedi'i dderbyn gan Lywodraeth Cymru i LDS Gwynedd yn Chwefror 2015, gan ddisgwyl cymeradwyaeth derfynol yng Ngorffennaf 2015. Cadarnhaodd DG nad oedd modd cychwyn gwario ar weithgareddau nes derbynnir y gymeradwyaeth derfynol.</p>	
2.3	<p><u>Cyflwyno a chymeradwyo'r corff gweinyddol</u></p> <p>Cafodd yr eitem hon ei harwain gan Dylan Griffiths, Cyngor Gwynedd, tra camodd staff Menter Môn allan o'r ystafell er mwyn i'r aelodau allu trafod y mater a dod i benderfyniad.</p> <p>Gwnaethpwyd sylw ar y ffaith fod Partneriaeth Economaidd Gwynedd, fel y corff sydd â chyfrifoldeb dros y rhaglen datblygu gwledig bresennol (2007-2013) a datblygiadau ynglŷn a'r economi yn ehangach, wedi gweithredu fel 'procsi' yn ystod y cyfnod trosiannol cyn i'r grŵp Gweithredu Lleol hwn gael ei ffurfio a bod trafodaethau ynglŷn a'r strwythurau newydd wedi cael eu trafod yn y cyfarfodydd yn arwain at y Nadolig.</p> <p>Cyfeiriwyd at adroddiad a baratowyd ar gyfer yr aelodau hynny ynglŷn a'r newidiadau arfaethedig i strwythur a rheolaeth weinyddol Rhaglen LEADER ar gyfer 2014-2020.</p> <p>Fel sydd wedi ei nodi yn yr adroddiad, nodwyd fod pwyslais a chyfarwyddyd clir wedi dod gan LIC i weld ardaloedd yn cydweithio o ran elfen weinyddol y rhaglen nesaf er mwyn gweld lleihad yn nifer y cyrff arweiniol ar draws Cymru. Cyfeiriwyd at drafodaethau a gweledigaeth Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru i weld dau gorff arweiniol yn y Gogledd; sef Menter Môn fel corff gweinyddol ar gyfer ardaloedd y gorllewin a Cadwyn Clwyd fel corff arweiniol i ardaloedd y dwyrain.</p> <p>Cyfeiriwyd at y ffaith fod dewisiadau gwahanol wedi cael eu hystyried, a bod y rhain wedi cael eu hamlinellu yn adran 2 yr adroddiad, ynghlwm wrth y manteision ac anfanteision amlwg ar gyfer pob dewis; sef:-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dim newid 2. Un o'r Awdurdodau Lleol yn dod yn gorff arweiniol 3. Ymgymryd â phroses dendro 4. Penodi Menter Môn 	

	<p>Cyfeiriwyd at y ffaith y gall y broses dendro am y math hwn o waith lesteirio'r broses, gan orfodi rhywun i fynd yn rhy rhagnodol, ac o brofiad yn y gorffennol, gall fod yn negyddol.</p> <p>Nodwyd hefyd fod Cyngor Gwynedd, fel y corff arweiniol dros y rhaglen bresennol (2007-2013) wedi ymgymryd â gwiriad busnes er mwyn asesu priodoldeb a sefydlogrwydd ariannol Menter Môn, a bod y gwiriad hwnnw wedi bod yn un ffafriol.</p> <p>Holodd AJG a oes unrhyw fater yn codi ynglŷn a'r elfen gystadleuol o sicrhau arian os mai Menter Môn fydd y corff arweiniol ar gyfer y ddwy Sir.</p> <p>Cadarnhaodd DRG y sefyllfa ariannol gan nodi fod LIC wedi dynodi swm penodol o gyllideb i bob ardal ar gyfer y rhaglen hon – gydag un Gwynedd yn £4.3m a Môn oddeutu £2.1m, sydd yn tynnu'r elfen gystadleuol allan o'r rhaglen yn llwyr. Bu i'r cyrff arweiniol a'r Grŵp gweithredu lleol gydweithio gyda LIC er mwyn sicrhau mai hyn fyddai'r broses, a gellir adrodd erbyn hyn fod Gwynedd ymhlith yr ardaloedd sydd wedi derbyn y dyraniad uchaf.</p> <p>Cododd pryderon gan un aelod o'r grŵp ynglŷn â diffyg presenoldeb ym Meirionnydd os mai ym Mhorthmadog fyddai'r prif swyddfa. Er mai ym Mhorthmadog fyddai'r canolbwynt, nododd DRG y bydd y staff yn gweithio gyda chymunedau o ddiddordeb ar draws y Sir. Atgoffwyd yr aelodau hefyd fod cyfrifoldeb arnynt hwy fel aelodau'r Grŵp Gweithredu Lleol i sicrhau a monitro fod buddsoddiadau LEADER yn cael eu gwasgaru ar draws y Sir, ac yn bwysicach fod y gwersi sy'n cael eu dysgu yn cael eu dosbarthu yn eang i bob ardal o fewn y Sir. Gwnaethpwyd cyfeiriad hefyd at y ffaith fod ardal Meirionnydd wedi elwa yn dda iawn o'r rhaglen RDP ddiwethaf, gydag ardal Meirionnydd a Dwyfor yn elwa'n fwy nag ardal Arfon.</p> <p>Cynigwyd derbyn Menter Môn fel y corff arweiniol ac eiliwyd hynny gan yr holl aelodau. Ni chafwyd unrhyw wrthwynebiad.</p>	
2.4	<p><u>Cyflwyno a chymeradwyo'r Strategaeth Datblygu Lleol</u></p> <p>Cyflwynwyd copïau caled o Strategaeth Datblygu Lleol Gwynedd (LDS) a'r tabl rhesymeg i'r aelodau. Eglurwyd mai hwn yw'r ail fersiwn yn sgil addasu'r LDS a'i ailgyflwyno i LIC ar yr 6ed o Fawrth, 2015 yn ymateb i ymholiadau gan LIC.</p> <p>Nodwyd fod yr LDS yn ddogfen fyw, a bod modd ei haddasu ar unrhyw adeg, ac ei bod hi'n ofynnol ei hadolygu'n flynyddol.</p> <p>Yna, aethpwyd ati i gyflwyno rhai elfennau o LDS Gwynedd, yn arbennig y tabl rhesymeg a gyflwynwyd i LIC yn amlinellu'r math o weithgareddau y gellid eu gwneud drwy rhaglen LEADER Gwynedd – ond nodwyd yn gryf nad rhestr bendant o weithgareddau oedd y rhain – dim ond amlinelliad er mwyn ateb gofynion LIC. LAG Gwynedd fydd yn penderfynu pa weithgareddau i'w cefnogi ai peidio drwy gydol rhaglen LEADER Gwynedd.</p>	

	<p>Rhoddwyd trosolwg ariannol o'r cynllun i'r aelodau, gan bwysleisio bod y cyllid wedi'i rannu'n 3 rhan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Costau Craidd (rheolaeth ariannol a gweinyddol – hawliadau ac ati) 2. Animeiddio: Cyllid yn talu hanner cyflog DG a GLIJ, hanner amser swyddog gyswllt Cyngor Gwynedd, ac yn bennaf er mwyn marchnata ac ymgysylltu gyda chymunedau ledled Gwynedd i hyrwyddo'r rhaglen ac adnabod a datblygu cynlluniau. 3. Gweithredu: Ariannu'r gweithgareddau a swyddogion prosiect sydd yn y swyddfa ym Mhorthmadog. <p>Nodwyd bod rhan 1 a 2 yn cael eu hariannu 100% drwy LEADER, ond bod rhan 3 angen arian cyfatebol o 20%. Datgelwyd bod cais yn cael ei ddatblygu am yr holl arian cyfatebol drwy'r NDA.</p> <p>Mae'r strwythur cyllid hwn wedi'i gyflwyno'n barod i LIC ac wedi'i gymeradwyo hyd yma, gyda rhai ymholiadau pellach i'w cyflwyno gan MM i LIC erbyn mis Mai 2015.</p> <p>Holwyd a oedd strwythurau archwilio ynghlwm wrth elfen gyllid y rhaglen. Cadarnhaodd DG bod gofynion caeth wrth gyflwyno hawliadau i LIC, yn ogystal ag archwiliadau trylwyr o bosibl trwy LIC a WEFO.</p> <p>Aethpwyd ymlaen i herio'r swm uchel o'r cyllid gweithredu sydd yn mynd ar staff MM, a'r pryder bod hyn yn gostau ar waith na wnaiff y LAG ei weld. Cydnabu GLIJ y pryder a cheisiodd egluro'r gwaith heriol sydd gan y staff i'w wneud, gan gynnwys datblygu ceisiadau, gweithredu a chydweithio gyda chymunedau o ddiddordeb a chanfod ffynonellau ariannol y tu hwnt i'r pecyn treialu drwy LEADER.</p> <p>Codwyd cwestiwn a fyddai Cymunedau o ddiddordeb yn gorfod rhoi arian eu hunain tuag at gynlluniau, a chadarnhaodd DG bod modd cyllido'r gweithgareddau 100% drwy arian LEADER.</p> <p>Holodd EY a oedd allbynnau'r rhaglen yn ddangosol, a chadarnhaodd GLIJ eu bod nhw. Mae'r 5 allbwn dangosol wedi'i nodi yn y tabl rhesymeg ar hyn o bryd ond ddim wedi eu cadarnhau gan bod LIC dal yn gweithio ar yr allbynnau terfynol a diffiniadau.</p> <p>Nododd RL mai cryfder cynllun fel LEADER yw gallu staff i wrando ar gymunedau o ddiddordeb ac ymateb i syniadau, ac ategodd ddulliau MM o gyffroi a chydweithio mewn ffordd hyblyg.</p> <p>Cynigiwyd derbyn Strategaeth Datblygu Lleol Gwynedd ac eiliwyd hynny gan yr holl aelodau. Ni chafwyd unrhyw wrthwynebiad.</p>	
--	---	--

2.5	<p><u>Cyfansoddiad y Grŵp Gweithredu Lleol</u></p> <p>Cyflwynodd ZP gopi o fersiwn ddiweddaraf cyfansoddiad y Grŵp Gweithredu Lleol i'r aelodau. Cyflwynwyd y fersiwn ddiweddaraf i LIC yn Chwefror 2015 ac yn aros i weld a fydd angen gwneud rhagor o newidiadau.</p> <p>Nodwyd y bydd cyfle yn y cyfarfodydd nesaf i fynd drwy'r cyfansoddiad mewn fwy o fanylder, ond codwyd y prif elfennau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cworwm o 8 aelod er mwyn gallu cynnal cyfarfod • Rheol bod dim mwy na 49% o'r aelodau'n bresennol yn cynrychioli'r sector cyhoeddus – rhaid cael mwy o aelodau sector menter neu gwirfoddol cyn gallu gwneud penderfyniadau, er mwyn glynu wrth reoliadau'r Undeb Ewropeaidd. 	
2.6	<p><u>Proses enwebu cadeirydd</u></p> <p>Cadarnhaodd ZP mai dyma fydd proses penodi'r cadeirydd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aelodau i e-bostio ZP gydag enwau aelodau yr hoffent eu henwebu. 2. Bydd ZP yn cysylltu gyda'r aelodau sydd wedi cael eu henwebu er mwyn gwirio eu bod nhw'n fodlon cael eu henwebu. 3. Ar ôl sesiwn bwrpasol i'r aelodau ddod i adnabod ei gilydd yn well, bydd gofyn iddynt bleidleisio yn y cyfarfod nesaf ar yr enwau a enwebwyd ymlaen llaw. 4. Bydd penodiad yr cadeirydd am flwyddyn, a dewisir y cadeirydd yn ôl y swm uchaf o bleidleisiau. 5. Dewisir yr is-gadeirydd ar sail yr aelod a gaiff yr ail swm mwyaf o bleidleisiau. 	
2.7	<p><u>Dyddiad y cyfarfod nesaf i'w gadarnhau gan Menter Môn drwy e-bost.</u></p> <p><u>Cloi</u></p>	